

جستار گشایی پرونده

هیرو گلیف در قرآن با نام اصلی الهیرو و غلیفیه تفسیر القرآن الکریم، سومین کتاب از مجموعه قرآنی است که انتشارات سخن منتشر کرده است. نویسنده این کتاب سعد عبدالمطلب عدل است و دکتر حامد صدقی و دکتر حبیب‌الله عباسی آن را به فارسی برگردانده‌اند. عنوان فرعی این کتاب، تفسیری نوین از حروف مقطعه است و حروف مقطعه قرآن که به تصریح اغلب مفسران و قرآن‌پژوهان از متشابهات آن است و به دیدگاه‌های متفاوت و متناقضی انجامیده، یکی از نمودهای برجسته ابهام هنری قرآن است که شرح و تفسیر آن‌ها از سوی مفسران به خوانش برای کاوش و اکتشاف بدل شده است.

گفتنی است، این کتاب در ایران برنده جایزه کتاب فصل ترجمه شد.

سعد عبدالمطلب العدل، نویسنده مصری تبار این کتاب بر آن است که «حروف مقطعه» نه حروف؛ که واژگانی هستند دارای معنایی متناسب با ساختار هر سوره؛ بدین معنا که قرآن کریم، دو معجزه را در بر دارد؛ یکی برای اعجاز عرب‌ها و دیگری برای یهودیان عصر پیامبر؛ یعنی قرآن و السبع المثانی. قرآن به زبان عربی است و اعجاز و اعجاب عرب‌ها را در پی داشت، اما حروف مقطعه (و به زعم نویسنده، کلمات هیروگلیفی) معجزه‌ای برای یهودیان بود؛ یعنی خداوند با زبان یهودیان مکه که هیروگلیف است، با پیامبر اسلام به گفت‌وگو پرداخته است.

آنچه در این پرونده می‌خوانیم، نخست بررسی کتاب الهیرو و غلیفیه تفسیر القرآن الکریم و سپس دیدگاه‌هایی است که در جهان عرب در این باره وجود دارد. موافقان و مخالفان نگرگاه عدل، در نشریات عربی مقالات بسیاری به تحریر درآورده‌اند و از منظر زبان‌شناسی (زبان هیروگلیف) و دینی به پاسخ و یا تأیید دیدگاه‌های عدل پرداخته‌اند.

پاسخ‌ها، گاه تند و گزنده و بدون بن‌مایه علمی بوده‌اند؛ مرتدشماری نویسنده و درخواست توبه و تأییدها نیز گاهی چندان از سر بررسی نبوده‌اند و تنها به خاطر دربرداشتن طرحی نو نگاشته شده‌اند.

در چهار مقاله دیگر این پرونده، واکنش پاره‌ای از علمای عربستان سعودی و علمای الأزهر به نویسنده و کتاب آمده است و پاسخ نویسنده به این دو طیف که می‌توانند نماینده دیدگاه بسیاری از دین‌مردان جهان عرب باشند.

البته در میان این علمای دینی، برخی دیگر بر دیدگاه نویسنده صحنه گذاردند؛ نگرش نوین وی را تحسین کرده‌اند، تا جایی که محمد رجب البیومی دیباچه‌ای بر کتاب الهیرو و غلیفیه تفسیر القرآن الکریم نوشته است. پاسخ‌های سعد عبدالمطلب العدل به دو دیدگاه یادشده چندان دور از انفعال و واکنش نیست. از این‌رو کتاب ماه دین، پرسش‌هایی از وی داشته که به همراه پاسخ نویسنده در بخش ششم این مجموعه آمده است.

